

**Missingersuusiortarnermut inatsisip kukkunersiorneranut ingerlasumut atatillugu,
takukkit ataani siunnersuummut tunngavilersuutit 1-miik 6-mut, matumuuna
missingersuusiortarneq pillugu inatsisip kingusinnerpaamik UKA2013
allanngortinnissaanik saqqummiusseqqullugit Naalakkersuisut peqquneqarnissaannik
Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut**

pillugu

Aningaasaqarnermut Akileraartarnermullu Ataatsimiititaliap

ISUMALIUTISSIISSUTAA

Siunnersuutip aappassaaneerneqarnerani saqqummiunneqartoq

Aningaasaqarnermut Ataatsimiititaliaq suliarinninnermini ukuninnga inuttaqarpoq:

Inatsisartunut ilaasortaq Andreas Uldum, Demokraatit, siulittaasoq

Inatsisartunut ilaasortaq Olga P. Berthelsen, Inuit Ataqtigiit, siulittaasup tullia

Inatsisartunut ilaasortaq Per Berthelsen, Siumut

Inatsisartunut ilaasortaq Aqqaluaq B. Egede, Inuit Ataqtigiit

Inatsisartunut ilaasortaq Siverth K. Heilmann, Atassut

Inatsisartunut ilaasortaq Finn Karlsen, Siumut

Inatsisartunut ilaasortaq Naaja Nathanielsen, Inuit Ataqtigiit

1. Siunnersuutip imarisaa siunertaalu

Namminersornerullutik Oqartussat missingersuutaat pillugit (missingersuusiordermut inatsit) Inatsisartut inatsisaannut nr. 8-mut, 29. oktober 1999-imeersumut allannguutissatut siunnersuummik saqqummiusseqqullugit Naalakkersuisut peqquneqarnissaat siunnersuuteqartup kissaatigaa. Inatsit akuersissutigineqaramili annertunerusumik allanngortinneqarsimanngilaq.

Inatsit immikkoortuni arfinilinni ukunani Naalakkersuisunit allanngortinneqassasoq siunnersuuteqartup siunnersuutigaa:

1. Missingersuusiordermut inatsisip oqaasertaasigut namminersorneq ersersinneqassaaq. Tassa "Namminersornerullutik Oqartussat" "Namminersorlutik Oqartussat"-nut allanngortinneqassapput, "Landstinget" "Inatsisartut"-nut aammalu "Landsstyret" "Naalakkersuisut"-nut allanngortinneqassallutik.
2. Sanaartugassamut aningaasartuutissat tamakkiisut naapertorlugit sanaartugassat aqunneqassasut erseqqissarneqassaaq, taamaaliornikkut Sanaartugassanut Iluarsagassanullu Aningaasaateqarfimmi aningaasat katersorneqaannarnissaat pinngitsoortinniarlugu.
3. Sanaartordermut ukiumoortumik nassuiaat piffissaq eqqorlugu naammassineqartassaaq, taamaaliornikkut Nunatta Karsiata naatsorsuutai ilutigalugit piareertassalluni.
4. Missingersuusiordermut inatsimmi tunngavissaatitaasut missingersuusiordermut malittarisassat immikkut akuersissuteqarfigineqarsinnaanginnerat erseqqissumik allassimassaaq.
5. Aningaasartuuteqarnissamik pisariaqartitsinerit sillimaffigereerneqarsinnaasut tunngavigalugit aningaasaliissuteqarnissamik qinnuteqaatinik Naalakkersuisut *nassiussinissaat* kisimi inerteqqutaangitsaq, aammali qinnuteqaatinik taamaattunik Aningaasaqarnermut Ataatsimiititaliap *suliarinninnissaa* inerteqqutaasoq erseqqissarneqassaaq.
6. Inatsisartunut aningaasaliissutitut taakkulu allannguutaannut akisussaaneq Inatsisartut Suleriaaseq pillugu Ataatsimiititaliaanniittoq allassimassaaq.

2. Inatsisartut siunnersuummik ulloq 30. april 2012-imi siullermeerinerat

Missingersuusiordermut inatsisip nutarterneqarnissaanik siunnersuummi pingaarnertut anguniagaq siullermeerinermi partiinit tamanit nalinginnaasumik taparserneqarpoq.

Naalakkersuisut akissuteqaamminni siunnersuummut allannguutissatut siunnersuummik saqqummiussipput. Nalunaarsukkani siuliani allassimasuni imm. 3, 5 aamma 6 siunnersuummit peerneqassasut Naalakkersuisut siunnersuutigaat. Taamatuttaaq Naalakkersuisut allannguutissatut siunnersuutaata immikkoortui pingaarnertit

nalinginnaasumik tapersernejarpur. Taamaattorli imm. 3-p aamma 6-ip siunnersuummit peernejarnissaat naleqqunnersoq qularutigigitsik oqaaseqartartut arlallit oqaatigaat.

3. Ataatsimiititaliap siunnersuummik suliarinninnera

Immikkoortut siunnersuutigineqartut ataasiakkaarlugit ataatsimiititaliap matuma kinguliani immikkut sammissavai.

3.1 *Missingersuusiornermut inatsisip oqaasertaasigut namminersorneq ersersinneqassaaq.*

Siunnersuummi immikkoortoq 1 partiinit tamanit Naalakkersuisunullu tapersernejartoq ataatsimiititaliamit oqaatigineqassaaq. Immikkoortoq siunnersuummi akissuteqaammilu naammattumik nassuiaatigineqarmat, taassuma isumaliutissiisummi uani erseqqinnerusumik samminissaa ataatsimiititaliamit pissutissaqartinneqanngilaq.

3.2 *Sanaartugassanut aningaasartuutissat tamakkiisut naapertorlugit sanaartugassat aqunneqassasut erseqqissarneqassaaq.*

Siunnersuummi immikkoortoq 2 partiinit tamanit Naalakkersuisunullu tapersernejartoq ataatsimiititaliamit oqaatigineqassaaq. Immikkoortoq siunnersuummi akissuteqaammilu naammattumik nassuiaatigineqarmat, taassuma isumaliutissiisummi uani erseqqinnerusumik samminissaa ataatsimiititaliamit pissutissaqartinneqanngilaq. Ataatsimiititaliamilli taamaallaat oqaatigineqassaaq aalajangersakkamik erseqqissaanissaaq siunnersuutigineqartoq ilaatigut Namminersorlutik Oqartussat aningaasataasa tigorianaat ilaatigullu Sanaartugassanut Iluarsagassanullu Aningaasaateqarfiup patajaallisaaviginissaannut naleqqummat.

Naalakkersuisulli akissuteqaamminnut ilanngussaata ataatsimiititaliamit oqaaseqarfiginissaa pisariaqartinneqarpoq. Tassani Naalakkersuisut allapput "... *Naalakkersuisut kissaatiginngimmassuk Aningaasaqarnermut Ataatsimiititaliap sanaartugassat annertunerusut assersuutigalugu erngup nukinganik innaallagissiorfissap hundrede millioner koruuninik arlalinnik akillip aallartinneqarnissaa akuersissutigisassagaa. Sanaartugassanik pilersaarutit taamatut annertussusillit Inatsisartunit tamarmiusunit akuersissutigineqartuartaqarput...*".

Sisamanik pissuteqarluni Naalakkersuisut isummernerat Aningaasaqarnermut Ataatsimiititaliamit isumaqatigineqanngilaq:

Siullermik sanaartugassat annertunerusut akuersissutigineqartarnerannut tunngatillugu Aningaasaqarnermut Ataatsimiititaliap aningaasaliissuteqarnissamut oqartussaaffianik allannguinissaaq siunnersuuteqartup siunnersuutaata *avataaniippoq*. Aalajangiiffigisassatut siunnersuut akuersissutigineqaraluarpalluunniit sanaartugassat annertunerusut

aallartinneqarnissaat Aningaasaqarnermut Ataatsimiititaliap siunissami aamma akuersissutigisinnaassavai, soorlu ullumikkut taamaattoq.

Aappaattut Aningaasaqarnermut Ataatsimiititaliap, missingersuusiornermut inatsimmi § 25, imm. 2 naapertorlugu, nutaanik aningaasaliissuteqarnissamik oqaasertaliussaqaarnissamillu imaluunniit aningaasaliissutinik oqaasertaliussanillu allanngortitsinissamik qinnuteqaatit suliarineqarnissaat Inatsisartunut innersuussutigisinnaavaa. Assersuutigalugu suliani Inatsisartunit tamarmiusunit aalajangiiffigineqarnissaat naapertuuttut ataatsimiititaliap isigisaani aalajangersagaq taanna ataatsimiititaliamit atorneqarsinnaavoq. Ilimmarfimmik sanaartornermut amerlanerusunik aningaasaliissuteqarnissamik qinnuteqaammut atatillugu aalajangersagaq siusinnerusukku atorneqarpoq.

Pingajuattut Aningaasaqarnermut Ataatsimiititaliap aningaasaliissutinik akuersissutiginninnissamut oqartussaaffia/piginnaatitaanera missingersuusiornermut inatsimmik taamaallaat aallaaveqanngilaq, aammali naalakkersuinikkut aaqqissuusaanermi ileqqunik ukiunit 100-init pisoqaanerusunik allanngortinneqarsinnaanngitsunillu aallaaveqarluni.

Sisamaattut oqaatigineqartariaqarpoq Inatsisartut ataatsimiititaliaasa oqartussaaffiinik allannguinissamik suliniutit tunngaviusumik isigalugu Inatsisartuneertariaqarput; Naalakkersuisuneeratik.

3.3 Sanaartorneq pillugu ukiumoortumik nassuiaat piffissaq eqqorlugu naammassineqartassaaq, taamaaliornikkut Nunatta Karsiata naatsorsuutai ilutigalugit piareertassalluni.

Naluneqanngitsut Nunatta Karsiata naatsorsuutai ukiup naatsorsuusiorfiusup qaangiunnerata kingorna upernaakkut ataatsimiinnermi saqqummiunneqartariaqarput. Naatsorsuutit taamatullu sanaartornermut nassuiaatit tassunga atasut piffissaagallartillugu, tassa upernaakkut ataatsimiinnissaq sapaatit akunnerinik tallimanik sioqqullugu, Naalakkersuisut allattoqarfiata ukiuni kingullerni naammassisinnaasarsimangilaat.

2010-mi ilassutitut aningaasaliissutinut inatsisissatut siunnersuummut (TB 2010) isumaliutissiissummini immikkoortoq 4.10-mi Aningaasaqarnermut Ataatsimiititaliaq tamanna pillugu UPA 2011-imi ilaatigut allappoq:

” Missingersuusiornermut inatsimi § 24 naapertorlugu Naalakkersuisut Sanaartugassanut Iluarsagassanullu Aningaasaateqarfiup ingerlatai pillugit ukiumoortumik nassuiaasiortassapput. Nassuiaatip ilaatigut imarissavaa sanaartugassatut pilersaarutit ataasiakkaat killiffiannut naalunaarsuut aningaasartuutinik isertitanillu naatsorsuutinut ilanngunneqartunik imalik. Taamaalillunilu nassuiaat Nunatta Karsiata naatsorsuutaasa nalinginnaasut

ilagaat. Tamannalu pissutaalluni Nunatta Karsiata naatsorsuutaasa upernaakkut ataatsimiinnermi siulermeeqarnerannut atatillugu nassuiaat Inatsisartunit nalinginnaasumik suliarineqartarsimavoq.

*Sanaartornermulli Iluarsaanermullu Aningaasaateqarfik pillugu 2009-mut nassuiaat 2010-mi assut kinguartoorpoq, nassuiaallu UKA 10-p naanerani agguaatiinnarneqarluni. Aningaasaqarnermut Ataatsimiititaliap paasivaa sanaartornermut nassuiaat ukioq manna aamma kinguartuussasoq, taamaalillunilu aatsaat UKA 11-mi saqqummiunneqassalluni. Taamatut ineriartortoqarnera naapertuutinnigilaq, taamaalillunimi sanaartornermut nassuiaatip Nunatta Karsiata naatsorsuutaanut aammalu ilassutitut aningaasaliissutinut inatsimmut ataatsikkoortinneqarnermigut pingaarutaa annaaneqarpoq. Immikkoortut Nunatta Karsiata naatsorsuutaanut atasut maannatut upernaakkut ataatsimiinnermi naammassineqartarnissaat Naalakkersuisut anguniartariaqaraat Aningaasaqarnermut Aatatsimiititaliamit nalinginnaasumik piumasarineqarpoq. Taamaattumillu 2011-mut Sanaartornermut Iluarsaanermullu Aningaasaateqarfik pillugu nassuiaat aallarnerfigalugu nassuiaatip Inatsisartut 2012-imi upernaakkut ataatsimiinnissaannut naammassinissaa aammalu Inatsisartuni oqaluuserisassatut piffissaagallartillugu nalunaarutigineqarnissaa Naalakkersuisunit anguniarneqassasoq ataatsimiititaliap **kaammattuutigaa.**”*

2010-mili sanaartornermut nassuiaat issuakkami taaneqartoq Naalakkersuisunit ulloq manna tikillugu nassiuunneqanngilaq. 2011-mullu sanaartornermut nassuiaat aamma nassiuunneqarani.

Taamaalillutillu siunnersuuteqartup siunnersuutaa Aningaasaqarnermullu Ataatsimiititaliap kaammattuutaa siuliani issuarneqartoq imminnut naapertuulluartutut isigineqarput, taamaattumillu siunnersuut Aningaasaqarnermut Ataatsimiititaliamit maannangaaq akuersaarnartinneqarpoq. Pisortat sanaartornerat aammalu Sanaartugassanut Iluarsagassanullu Aningaasaateqarfimmi aningaasanik aqutsinerup naalakkersuinikkut annertuumik eqqumaffigineqarnerat eqqarsaatigalugu missingersuusiornermut inatsimmi aalajangersakkanut naapertuuttumik sanaartornermut nassuiaammik ukiumoortumik suliaqartannginneq attanneqarsinnaanngilaq.

Akissuteqaammulli ilanngussami Naalakkersuisut allapput siunnersuutip ilaa taanna tapersersinnaanngikkitsik. Naalakkersuisut – isertuarnatik – nassuiaatigaat sanaartornermut nassuiaatit kinguartoortarnissaat mattunneqarsinnaanngitsoq, taamaattumillu siunnersuutip ilaata tamatuma siunertaanngikkaluartumik kingunerisinnaagaa Nunatta Karsiata naatsorsuutaanik Inatsisartunut saqqummiussinissap Naalakkersuisunit kinguartinneqartariaqarnera.

Teknikkikkut ajornartorsiutaanerarneqartut sanaartornermut nassuiaatit kinguaattoornerannik kinguneqartut Naalakkersuisunit iluarsineqarnerat ajornartorsiummut aaqqiissutissaasoq

oqaaseqartartup ataatsip siunnersuutip siullermeerneqarnerani oqaatigaa. Tamannalu Aningaasaqarnermut Ataatsimiititaliap isumaqatigilluinnarpaa.

Siunnersuutilli ilaata taassuma pitsaanngitsumik kingunerisinnaasaatut Naalakkersuisut taasaat ataatsimiititaliamit isiginngitsuusaaginnarneqarsinnaanngilaq, taamaattumillu siunnersuutip ilaata taassuma allannguutissatut siunnersuuteqarnikkut siunnersuummit peerneqarnissaanik Naalakkersuisut kissaataat ataatsimiititaliamit taparserneqartariaqarpoq. Ataatsimiititaliarli isumaqarpoq suliaq taamaaliinnarlugu inarneqarsinnaanngitsaq. Teknikkikkut ajornartorsiutaanerneqartut sanaartornermut nassuiaatit kinguaattoornerannik kinguneqartut iluarsineqarnissaat Naalakkersuisunit annertuumik sulissutigineqassasoq ataatsimiititaliap **kaammattuutigaa**. Tamanna ataatsimiititaliamit siusinnerusukkut kaammattuutigineqarsimavoq, tak. TB 2010-mut ataatsimiititaliap isumaliutissiissutaanit siuliani issuagaq. 2012-imut sanaartornermut nassuiaat aamma kinguartoorfiussappat, taamaalillunilu UPA 2013-imut piareerneqarani, tamanna ilungersuussinnginnertut ataatsimiititaliamit isigineqartariaqassaaq, tamannalu soorunami akuersaarneqarsinnaanaviannngilaq.

Tamatuma saniatigut sanaartornermut nassuiaat agguanneqaannarani Inatsisartunit isumaqatigiinniutigineqartussanngorlugu nalunaarutigineqartassasoq missingersuusiornermut inatsimmut ilanngunneqartariaqartoq ataatsimiititaliaq isumaqarpoq. Taamaattumillu siunnersuutip ilaanut tassunga allannguutissatut siunnersuummik ataatsimiititaliaq saqqummiussivoq. Isumaliutissiissummi immikkoortoq 7 innersuussutigineqarpoq.

3.4 Missingersuusiornermut malittarisassat inissisimanerannik nukittorsaanissaq, taamaaliornikkut missingersuusiornermut inatsimmi allassimalissalluni malittarisassani aalajangersakkat killeqanngitsumik immikkut akuersissuteqarfigineqarsinnaanngitsut.

Peqqussutit suleriaatsillu missingersuusiornermut inatsimmi allassimasut malinneqarnissaat ukiut ingerlaneranni Aningaasaqarnermut Ataatsimiititaliaasarsimasut pingaartittarsimavaat. Tamatumunnga tunngaviuvoq missingersuusiornermut inatsimmi aalajangersakkanut missingersuusiornermut malittarisassat tapertaallutillu tunngavilersuutaammata. Taamaalillutillu missingersuusiornermut malittarisassanik Naalakkersuisut malinninnerat aningaasaliissuteqarnissamik Aningaasaqarnermut Ataatsimiititaliamut qinnuteqaatit (missingersuutitut ilanngussartaat ilanngullugit) suliarilluagaanerannik paasissutissanillu tamakkiisunik ilaqarnerannik qulakkeerinnittutut isigineqartarsimavoq.

Aningaasaliissuteqarnissamik qinnuteqaatip (akuerisap), ataatsimiititaliamut 2008-mi nassiunneqartup (Suliaq 08-370), amigaateqarnerannik Aningaasaqarnermut Ataatsimiititaliap isornartorsiuinera tunngavigalugu taamani Naalakkersuisuusut tamatuma kingorna paasissutissiissutigaat missingersuusiornermut malittarisassat saneqquneqarnissaanik

toqqaannangikkaluamik immikkut akuersissutiginninneq qinnuteqaammut tunngaviusoq.¹ Tamatumani isumaqartoqarluni immikkut akuersissutiginninnivimmik tunniussisoqarsimangitsoq, kisiannili oqaatigineqanngikkaluartumik allassimangikkaluartumillu missingersuusiornermut malittarisassat saneqqunneqarnissaannut immikkut akuersissutiginninnermik qinnuteqaat ersersitsisusooq. Pissutissaqarluarluni tamanna Aningaasaqarnermut Ataatsimiititaliamit naammagineqanngilaq, tamannalu tunngavigalugu taamani Naalackersuisuusut tamatuma kingorna oqaatigaat aningaasaliissuteqarnissamik qinnuteqaatit missingersuusiornermut malittarisassat saneqqunneqarnissaannik immikkut akuersissutiginninnermik tunngaveqarpata tamanna siunissami erseqqissumik paasissutissiissutigineqartassasoq. Taamatut oqarneq maanna Naalackersuisunit taparserneqarpoq.

Tamannalu tunngavigalugu siunnersuutip ilaa taanna taparserneqartoq Naalackersuisut akissuteqaammut ilanngussami oqaatigaat.

Naalackersuisut aamma paasissutissiissutigaat missingersuusiornermut malittarisassat saneqqunneqarnissaat immikkut akuersissuteqarfigineqartarsinnaasoq, tassa taakku kaajallaasitatut, tassa ilitsersuutitut pissuseqarmata. Oqartussaasut kajallaasitaliortut taamaalillutik kaajallaasitap immikkut akuersissuteqarfigineqarnissaanut periarfissaqarput.

Taamatut nangaassuteqarnissaq ajornartorsiutissartaqartut Aningaasaqarnermut Ataatsimiititaliamit isigineqanngilaq, tassami siunnersuuteqartoq allamat missingersuusiornermut malittarisassani najoqqutassat killeqanngitsumik immikkut akuersissuteqarfigineqartassanngitsut. Kaajallaasitat immikkut akuersissuteqarfigineqartarnerat pillugu Qasigianguani efterskoli pillugu professor Ole Spiermannip 2009-mi nassuiaasiaa tassunga atatillugu ataatsimiititaliamit innersuussutigineqassaaq. Nassuiaammi ima allassimavoq.² (Immikkoortoq 3.3.8):

”Kaajallaasitap avaqqunnissaa periarfissaavoq, aamma erseqqissumik inatsisitigut tunngaveqarnani, kisianni aatsaat piviusorsiortunik tunngaveqarluni avaqqutsisoqarsinnaavoq. Kaajallaasitap killeqanngitsumik avaqqunneqarsinnaanngilaq.

¹ Missingersuusiornermut inatsisip saneqqunneqarnissaa pisortatigoortumik immikkut akuersissuteqarfigineqarsimanersoq Aningaasaqarnermut Ataatsimiititaliamit apeqqutigineqarmat ima allapput: ”*Taamaattoq aningaasaliissutissanik qinnuteqaatip iluserpiaa taannaatillugu, imarisaa nassiunneralu saneqqutsinermik isumaqartinneqassaaq*”.

² Suliaq taanna tunngavigalugu allaffissornikkut suleqatigiit K-gruppimik taaguutilit Naalackersuisunit pilersinneqarput, taakku qulakkiissallugu Aningaasaqarnermut Ataatsimiititaliamut qinnuteqaatit tamarmiusut allaffissornikkut naammattumik piareersarsimanissaat, taamaaliornikkut paasissutissat attuumassuteqartut tamarmik qinnuteqaammut ilanngunneqartaqqullugit. 2010-mi Nunatta Karsiata naatsorsuutaasa suliarineqarnerannut atatillugu Naalackersuisut tamanna pillugu Kukkuersuinermit Ataatsimiititaliamut ima paasissutissiipput ”*Naalackersuisullu Siulittaasuata Naalackersuisoqarfiata naammagisimaarlugu paasivaa taamatut katitigaanerat ingerlalluarfiusimasooq*”. (UKA 2011/11)

Paasissutissani pigineqartuni periuseriniarneqarsimannigilaq kaajallaasitat marluk allaffissornikkut tunngavigineqartut tunngavilersukkamik avaqqunneqarnissaat.

Missingersuusiortarnermut ileqqoreqqusaaq kaajallaasitaavoq erseqqissumik missingersuusiortarnermut inatsimmi ilimagineqareersoq, taassumunngalu tapertaasusaaq. Missingersuusiortarnermut ileqqoreqqusap kaajallaasitaanera apeqqusinngikkaluarlugu, missingersuusiortarnermut ileqqoreqqusap 178 aningaasaliinissamut qinnuteqaatit qanoq isikkoqarnissaasa ilimagineqarsinnaanerannut tunngavissiisuvoq, soorlu Aningaasaqarnermut Ataatsimiititaliap ilassutissatut aningaasaliinissamik qinnuteqaatit qanoq ittunik paasissutissanik imaqarnissaanik naatsorsuutigisaqareernissaanut tunngaviliisuulluni. Erseqqissumik nukittuumillu tassani pineqarpoq minnerpaamik missingersuusiortarnermut ileqqoreqqusap avaqqunneqarnissaa qinnuteqaammi pineqartumi eqqaaneqarsimassasoq.”

Taamaalillunilu siunnersuuteqartup inatsimmi allannguutissatut kaammattuutigisaa aammalu Ole Spiermannip kaammattuutai siuliani issuakkat imminnut naapertuulluarput.

Tamatuma saniatigut Aningaasaqarnermut Ataatsimiititaliap maluginiarppaa Nunatta Karsiata 2010-mut naatsorsuutai pillugit isumaliutissiissummini Kukkunersuinerumut Ataatsimiititaliaq ilaatigut ima allattoq:

”Ataatsimiititaliap oqaatigisinnaavaa, aamma 2010-imi pisoqartarsimammat tusarniaanerit pillugit missingersuusiortarnermi najoqqutassat malinneqartarsimanatik.”³

Tamatuma siunnersuutip ilaata matuma akuersissutigineqarnissaa suli pingaarnersippaa, tassuunakkummi missingersuusiortarnermut malittarisassat inissisimanerat nukittunerulissammat.

3.5 Aningaasartuuteqarnissamik pisariaqartitsinerit sillimaffigereerneqarsinnaasut tunngavigalugit aningaasaliissuteqarnissamik qinnuteqaatinik Naalakkersuisut nassiussinissaat kisimi inerteqqutaanngitsoq, aammali qinnuteqaatinik taamaattunik Aningaasaqarnermut Ataatsimiititaliap suliarinninnissaa inerteqqutaasoq erseqqissarneqassaaq.

Siunnersuutip ilaa taanna partiit oqaaseqartartuinit taamatullu Naalakkersuisunit nalinginnaasumik tapersersorneqanngitsoq ataatsimiititaliap maluginiarppaa. Taamatulli tapersersuinnginneq siunnersuuteqartup siunnersuuteqarnermini tunngavigisaata

³ Tamanna tunngavigalugu ajornartorsiummut fodnote 2-mi allassimasumut K-gruppi (suli atuutissaguni) aaqqiissutaanersoq Kukkunersuinerumut Ataatsimiititaliamit assut qularutigineqartoq oqaatigineqarpoq.

isumaqatigineqannginneranik pissuteqanngilaq. Akerlianilli akissuteqaammut ilanngussaq innersuussutigineqarpoq, tassani allassimalluni inatsisilerinermik pissuteqartumik immikkoortoq Naalackersuisunit taparserneqarsinnaanngitsoq.

Siunnersuutip ilaa taanna marlunnet avissimasoq ataatsimiititaliap maluginiarpaa. Taamaallunilu siunnersuuteqartup kissaatigaa aningaasaliissutissanik nutaanik aningaasaliissutinilluunniit allannguissamik qinnuteqaatit aningaasanut inatsisip akuersissutigineqarnerata nalaani sillimaffigereerneqarsinnaasimasut:

- Naalackersuisunit nassuteqqusaanngitsut, imaluunniit
- Aningaasaqarnermut Ataatsimiititaliamit suliarineqaqqusaanngitsut.

Siunnersuuteqartulli oqaatigaa aningaasaliissuteqarnissamik qinnuteqaatit sillimaffigereerneqarsinnaasimasut, titarniusami siullermi pineqartut nassiunnerat kisimi periutsit ileqqusut malillugit missingersuusiornermut inatsimmut naapertuutinnngitsutut isigineqartoq. Matumani immikkut pineqartoq tassaavoq § 28, imm. 2-mi aalajangersagaq. Aalajangersagaq ima oqaasertaqarpoq:

”Nutaanik aningaasaliissuteqartoqarnissaanik aningaasaliissutinilluunniit allanngortitsisoqarnissaanik qinnuteqaatit taamaallaat aningaasaqarnikkut iliuusissanut pingaarutilinnut aammalu aningaasanut inatsisissap suliarinerani sillimaffigereerneqarsinnaasimanngitsunut tunngasuusassapput”.

Isumaqarnarporli – siunnersuuteqartup eqqortumik tikkuagaatut – ilassutitut aningaasaliissuteqarnissamik qinnuteqaatit missingersuusiornermut inatsimmi § 28, imm. 2-mut akerliusumik nassiunneqarsimasut Aningaasaqarnermut Ataatsimiititaliamit inatsisilik unioqquutitsinani akuersissutigineqarsinnaasimanersut nalornissutigineqarsimasoq.

Inatsisartut Naalackersuisullu pillugit Inatsisartut inatsisaanni kingullermik 18. november 2010-mi nutarterneqartumi § 16, imm. 2 tunngavigalugu taamatut nalornissuteqarnissaq tunngavissaaruttoq akissuteqaammut ilanngussami Naalackersuisut allapput. Taamaallutillu Naalackersuisut allapput aningaasaliissuteqarnissamik qinnuteqaatinik, sillimaffigereerneqarsinnaasimasutut isigineqartariaqartunik, Aningaasaqarnermut Ataatsimiititaliap suliarinninnera akuersissutiginninneralu inatsisit naapertorlugit pisinnaanngitsoq, tassami aalajangersakkami pineqartumi ima allassimammat:

”Inatsisartut Aningaasaqarnermut Ataatsimiititaliaata siunertanut aningaasartuutaasussat aningaasanut inatsisip akuersissutigineqarnerani siumut naatsorsuutigineqarsimanngitsut Inatsisartut sinnerlugit akuersissutigisinnaavai”.

Taassuma akerlianik oqaatigineqartariaqarpoq siunertanut aningaasanut inatsisip akuersissutigineqarnerani *sillimaffigereerneqarsinnaasimasunut* aningaasartuuteqarnissaq Aningaasaqarnermut Ataatsimiititaliamit inatsisit naapertorlugit akuerineqarsinnaanngimmat. Taamaalillunilu Naalakkersuisut paasinninnerat ima eqqikkaavigineqartariaqarpoq; siunertanut aningaasanut inatsisip akuersissutigineqarnerani sillimaffigereerneqarsinnaasimasutut isigineqartunut nutaamik aningaasaliissuteqarnissamik aningaasaliissutinilluunniit allannguissamik qinnuteqaatinik Naalakkersuisut nassiussisinnaanissaat (titarniusaq siulleq) missingersuusiornermut inatsimmi aalajangersakkanit mattunneqartoq, qinnuteqaatinillu taamaattunik Aningaasaqarnermut Ataatsimiititaliap suliarinnissinnaanera (titarniusap appaa) Inatsisartut Naalakkersuisullu pillugit Inatsisartut inatsisaanni aalajangersakkanit mattunneqarluni. Taamaattumillu inatsimmik allannguissaq Naalakkersuisunit pisariaqartutut isigineqanngilaq.

Siunnersuummi saqqummiunneqartumi apeqqut pingaarutilik tikinneqartoq Naalakkersuisut assigalugit Aningaasaqarnermut Ataatsimiititaliaq isumaqarpoq. Taamaalillunilu missingersuusiornermut inatsit malillugu Nunatta Karsiata aningaasartuutissaanik Inatsisartut pingaarnersiullutik tulleriarinerat pisarpoq aningaasanut inatsisit ukiumoortut akuersissutigineqarnerisigut. Taamaattumillu aningaasaliissuteqarnissamik qinnuteqaatinik Aningaasaqarnermut Ataatsimiititaliamut ingerlaavartumik nassiussuinikkut aningaasanut inatsimmi pingaarnersiorlugit tulleriarakkanik amerlasooriarluni allanngortitsisarnissaq kissaatiginanngilaq. Taamaaliornikkut ”ingerlaavartumik pingaarnersiulluni tulleriarisooqartarpoq”, tamannalu pingaarnersiulluni tulleriarinertut taaneqarsinnaanngilaq.

Tamanna tunngavigalugu ataatsimoortumik pingaarnersiulluni tulleriarisarnermik tunngavik pillugu Aningaasaqarnermut Ataatsimiititaliaq 2012-imut aningaasanut inatsisissatut siunnersuutip aappassaaneerseqarnissaanut isumaliutissiissummini UKA 2011-imi ilaatigut ima allappoq (immikkoortoq 1.3.1):

”Ataatsimoortumik pingaarnersiulluni tulleriarisarnermik periuseqarneq aningaasaqarnitta pilersaarusiorneqarnerani pingaarnertut tunngaviuvoq. Aningaasaqarnitta pilersaarusiornera paasilerutoruminartumik ingerlallugulu inuiaqatigiit aningaasatigut pisinnaasaannut naleqqussakkamik aningaasartuutigit aqutsivigisinnaassagutsigit periuseq taanna aalajangiusimasariaqarparput.

...

Aningaasatigut atugassiissutit ukiuni makkunani killeqartorujussuupput siunertanullu nutaanut aningaasaliissuteqarnissamik kissaatit apeqqummik uannga malitseqartinneqaannartariaqanngillat: “Siunertaq pineqartoq tapersissallugu pingaaruteqarpa?”. Pisariaqarpormi aperissalluni siunertaq pineqartoq siunertanit aningaasaliiffigineqareersunit tapersissallugu pingaaruteqarnerunersoq. Aammattaaq pisariaqarpoq aperissalluni

siunertamut sorlermut tapiissutissaq taarsiullugu peerneqartariaqarnersoq annikillisaavigineqartariaqarnersorluunniit.”

Tamanna aamma tunngavigalugu siunnersuuteqartup siunnersuutaata ilaa taanna ataatsimiititaliamit iluarisimaarneqarpoq, tassa Nunatta Karsiata aningaasaataanik pingaarnersiulluni tulleriiarinerup ataatsimoortumik pisarnissaata siuarsarneqarnissaanut siunnersuut naleqquttut isigineqarmat. Missingersuusiornermut inatsimmi allannguutissatut siunnersuuteqartup kissaatigisaata inatsimmut ilanngunnissaa tunngaviumik isigalugu annertuumik akornutissartaqartutut ajoqutissaqartutulluunniit ataatsimiititaliamit isigineqanngilaq, tassa taamaaliornikkut inatsisitigut ullumikkut inissisimaneq allanngussanngitsoq, taamaallaalli inatsisitigut maleruagassat erseqqissarneqarlutillu Inatsisartut inatsisaanni ataatsimi ataatsimoortinneqassasut oqaatigineqarmat. Tamatuma nassatarisaanik inatsimmik atuisunut pisariillisaanissaq, pineqartup ataatsip inatsisini assigiinngitsuni arlalinni maleruagassiorneqarsimaneratigut inatsisilerinikkut ajoqutitut Naalakkersuisunit taaneqartumit, pingaarnerusutut *oqaatigineqarsinnaasoq* ataatsimiititaliaq isumaqarpoq. Isumaliutissiissulli una aammalu Inatsisartut aalajangiiffigisassatut siunnersuummik suliarinninnerat aqqutigalugu inatsisitigut inissisimaneq innuttaasunut Inatsisartunullu ilaasortanut, taamaalillunilu aamma Aningaasaqarnermut Ataatsimiititaliap ilaasortanut erseqqissarneqarmat Naalakkersuisut allannguutissatut siunnersuutaata akerlerinissaanut ataatsimiititaliaq ataatsimut isigalugu tunngavissaqanngilaq, tamatumalu peqatigisaanik pineqartoq pillugu inatsisitigut inississimanermik erseqqissaaneq ataatsimiititaliamit tusaatissatut tiguneqarpoq.

Naggasiullugu oqaatigineqassaaq assersuutigalugu sanaartugassanut immikkoortitanut tunngatillugu aningaasaliissutinik nutaanik aningaasaliissutilluunniit allanngortinneqarnissaannik qinnuteqaatinik akuersissutiginnissinnaalluartutut Aningaasaqarnermut Ataatsimiititaliaq imminut suli isigimmat, naak qinnuteqaatit taamaattut sillimaffigereerneqarsinnaasimasutut oqaatigineqarsinnaagaluartut. Qinnuteqaatinik taamaattunik inatsisinik unioqqutitsinatik Naalakkersuisut saqqummiussinissaminnut periarfissaat aamma apeqquserneqanngilaq. Taamaalillunimi tamatumunnga immikkut tunngavissiissut aningaasanut inatsisip oqaasertaliussanut immikkoortuani nalinginnaasumik ilanngunneqartarpoq, soorluttaaq nalinginnaasumik tunngavissaq missingersuusiornermut inatsimmi § 18, imm.3-mi nassaassaasoq.

3.6 Inatsisartunut aningaasaliissutinut taakkulu allannguutaannut akisussaaneq Inatsisartut Suleriaaseq pillugu Ataatsimiititaliaanniittoq allassimassaaq.

Siunnersuuteqartup siunnersuutini ima tunngavilersorpaa:

”Inatsisartut aningaasaliissutissanik namminneq aalajangersartarpaat. Taakku aningaasaliissutit ukiup aningaasaliiffiusup ingerlanerani allanngortinneqassappata tamanna Inatsisartut suleriaasiat pillugu ataatsimiititami allanngortinneqarsinnaavoq, ataatsimiititap taassuma taggiinera naapertorlugu,

inatsisartut katersuussimatinnagit. Missingersuusiornermut inatsisip kapitel 6-ani Aningaasaqarnermut Ataatsimiititap aningaasaliisinaanera pineqarpoq tassanili ilaanngilaq aningaasanut inatsimmi Inatsisartut oqartussaaffiat (01). Tamannali missingersuusiortarnermut inatsimmi ersarluppoq, taamaallaat Inatsisartut Naalackersuisullu pillugit Inatsisip § 16-ata imm.3-ani tamanna ersarissumik allaaserineqarpoq. Tamanna allanngortinneqartariaqarpoq, taamaaliornikkut Suleriaaseq pillugu Ataatsimiititaliap pisinnaatitaaffii Missingersuusiortarneq pillugu Inatsimmi allassimalissapput Aningaasaqarnermut Ataatsimiititaliap oqartussaaffiisa avataaniittut.”

Siunnersuutilli ilaa taanna taperserineqarsinnaanngitsoq akissuteqaammut ilanngussami Naalackersuisut allapput. Inatsisilerineq eqqarsaatigalugu aalajangersakkat assigiit inatsisini arlalinniitissallugit pissusissamisuunngitsoq Naalackersuisut tunngavilersuutigaat, tamatumuunakkut pissutsit assigiit assigiinngitsunik malittarisassaqaartitaalersinnaammata, inatsisit marluutillugit ataqatigiissumik sukkulluunniit allanngortinneqarsimanngippata. Siunnersuutip siullermeerneqarnerani oqaatigineqartut taamatut naliliineq ajornartorsiutissartaqanngitsuunngilaq.

Naalackersuisut naliliinerat Aningaasaqarnermut Ataatsimiititaliamit assut paasiuminaatsinneqarpoq. Missingersuusiornermut inatsimmi kapitali 6-imi aalajangersakkat ima paasineqarsinnaanngillat Inatsisartut suliassaqaarfiat Aningaasaqarnermut Ataatsimiititaliap aningaasaliinissamut oqartussaaffianut ilaanngitsoq. Akerlianilli inatsisip atuarneratigut isumaqartoqalersinnaavoq Inatsisartut Naalackersuisullu pillugit Inatsisip aammalu missingersuusiornermut inatsisip oqaasertaat akerleriittut. Inatsisilerinerup tungaanit isigalugu tamanna aamma naapertuutinngilaq.

Tassunga atatillugu ataatsimiititaliamit tikkuarneqassaaq missingersuusiornermut inatsimmi § 25-imi aalajangersakkamik innersuussutaasumik ilanngussinikkut siunnersuuteqartup kissaataa ajornanngitsunnguamik malinneqarsinnaasoq. Aalajangersagaq taanna assersuutigalugu ima oqaasertaqarsinnaavoq:

”Imm. 3. Taamaattorli Inatsisartunut aningaasaliissutit nutaat allanngortitalluunniit Inatsisartut Naalackersuisullu pillugit Inatsisartut inatsisaanni aalajangersakkat naapertorlugit akuersissutigineqartarput.”

Suliassaqaarfiup 01-ip ataani Inatsisartunut aningaasaliissutit Nunatta Karsiata missingersuutaannut tamarmiusunut sanilliullutik ima amerlatigipput naalackersuinikkut isummerfiginissaat Aningaasaqarnermut Ataatsimiititaliamut soqutiginaateqarsinnaalluni. Tamatumunnga toqqaannartumik pissutaavoq Inatsisartunut aningaasaliissutinik qaffaaneq Naalackersuisunut aningaasaliissutinut sunniuteqarsinnaallunilu killiliisinnaammata. Siuliani allassimasutut aalajangersagaliornikkut Inatsisartunut aningaasaliissutit pillugit naalackersuinikkut isummernissamut Aningaasaqarnermut Ataatsimiititaliap

mattunneqassanngilaq. Aamma aalajangersakkat maanna atuuttut malillugit ataatsimiititaliaq isummersinnaareerpoq.

Tamanna tunngavigalugu siunnersuutip ilaanik tamatuminnga Naalakkersuisut itigartitsinerat ataatsimiititaliamit taparserneqarsinnaanngilaq. Ataatsimiititaliaq allannguutissatut siunnersuummik nammineq saqqummiussissaaq. Isumaliutissiisummi immikkoortoq 7 innersuussutigineqarpoq.

4. Oqaasertaliussat

Oqaasertaliussat aningaassanut inatsimmi ilanngunneqartut arlallit inatsisinut allanut nuunneqarnissaat Aningaasaqarnermut Ataatsimiititaliap isumaliutissiisutimini ukiuni arlaqartuni oqaatigisarsimavaa. Tamatumunnga ataatsimiititaliap ilaatigut tunngavilersuutigaa oqaasertaliussat arlallit ataavartutut isigineqartariaqalersimanagerat, tamannalu missingersuusiornermut inatsit naapertorlugu oqaasertaliussinermi siunertaanngilaq. Taamaalillunilu ilaatigut § 6. imm. 4-mi allassimavoq ” *Inatsisit oqaasertaliussaq atorlugu piujuartussanik nalinginnaasunilluunniit allannguuteqartinneqarsinnaanngillat*”. Nassuerutigineqartariaqarporli oqaasertaliussat arlallit aalajangersakkamik tamatuminnga unioqquitsingajammata.

Apeqqut taanna siunnersuuteqartup siunnersuumminut ilanngussimappagu pitsaasimassagaluarpoq. Ataatsimiititaliali iluarisimaarlugu maluginiarpa missingersuusiornermut inatsimmik maanna nutarterinerminnut atatillugu oqaasertaliussanut tunngasumik apeqqut ilanngunneqassasoq Naalakkersuisut oqaatigigaat. Tamatuma inernerisa ukiuni aggersuni aningaasanut inatsisissatut siunnersuutaasarumaartuni takunissaat ataatsimiititaliap qilanaaraa.

5. Siunnersuutip aningaasatigut kingunissai

Siunnersuutip aningaasatigut kingunissai pillugit siunnersuuteqartup nassuiaataa tamakkiisutut isigineqarpoq, taamaattumillu tamanna pillugu allamik oqaaseqaateqarnissaq ataatsimiititaliamit pisariaqartinneqanngilaq.

6. Naalakkersuisut allannguutissatut siunnersuutaat

Isumaliutissiisummi immikkoortoq 2-mi aamma 3-mi allassimasutut Naalakkersuisut allannguutissatut siunnersuummik saqqummiussippot, taamaaliornikkut immikkoortoq 3, 5 aamma 6 siunnersuummi allassimasut aalajangiiffigisassatut siunnersuummit peerneqarlutik.

Naalakkersuisut inatsisissatut siunnersuutaat kingusinnerpaamik UPA 2013-imi Inatsisartunut saqqummiunneqassasoq siunnersuuteqartup siunnersuutigaa. Piffissaliussaq taanna peerneqassasoq Naalakkersuisut allannguutissatut siunnersuummini siunnersuutigaa. Naalakkersuisut allapput:

”Paarlattuanik Naalakkersuisut isumaqarput inatsit tamakkerlugu ataasiakalaartumik iluarsanneqarpat erseqqinnerussasoq paasiuminernerullunilu. Naalakkersuisut sulissutigaa taamatut UKA 2013-imi taamatut pisoqarsinnaassasoq, taamaannissaali qulakkeersinnaanagu. Pingaartumik aningaasartuutissanik amerlanerpaaffissaliiniarluni sulineq piffissamik atuinartarpoq kommuninillu siumut sukumiisumik oqaloqateqartarnissaq pisariaqarluni. Taamaammatt Naalakkersuisut isumaqarput sulinermit piffissaq atugassaq killilerneqassanngitsoq.”

Piffissaliussassatut siunnersuutigineqartup peerneqarnera Aningaasaqarnermut Ataatsimiititaliamit taparserneqarsinnaanngilaq. Taamaallunilu Naalakkersuisut allannguutissatut siunnersuummik piffissaliunneqartup iluani saqqummiussisinnaasariaqartut ataatsimiititaliaq isumaqarpoq. Aningaasartuutissaanik qaffasinnerpaaffiliisarneq pisortat aningaasaqarneranni qanoq qaqugukkullu atuutsinneqalissanersoq Inatsisartunngorumaartut Naalakkersuisunngorumaartullu aalajangerumaarpat.

7. Aningaasaqarnermut Ataatsimiititaliap allannguutissatut siunnersuutaa

Aningaasaqarnermut Ataatsimiititaliaq isumaqatigiittoq allannguutissatut siunnersuummik imaattumik matumuuna saqqummiussivoq:

“Missingersuusiortarnermut inatsisip kukkunersiorneranut ingerlasumut atatillugu, takukkit ataani siunnersuummut tunngavilersuutit 1-miik 5-mut, matumuuna missingersuusiortarneq pillugu inatsisip kingusinnerpaamik UKA2013 allanngortinnissaanik saqqummiusseqqullugit Naalakkersuisut peqquneqarnissaannik Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut.

- 1. Inatsimmi oqaatsit atorineqartut Namminersornerup eqqunneqarneranut tulluussartariaqarput.**
- 2. Ersarissarneqassaaq, sanaartugassaq aallartinneqarsinnaasoq, sanaartugassap akia tamakkiisoq Inatsisartunit imaluunniit Aningaasaqarnermut Ataatsimiititaliamit akuerineqarsimalerpat.**
- 3. Sanaartornermut nassuiaat Inatsisartunit isumaqatigiinniutigineqartussanngorlugu immikkoortut nalunaarutigineqassaaq.**
- 4. Missingersuusiortarnermut malittarisassat killiffia nukittorsartariaqarpoq, taamaasilluni Missingersuusiortarnermut Inatsimmi allassimalerlugu, regulativini aalajangersakkanut tunngatillugu immikkut akuersissuteqartoqarsinnaanngitsoq.**
- 5. Ersarissarneqassaaq, Inatsisartut aningaasaliisarnerannut taakkunanngalu allannguinermit akisussaaneq Inatsisartut Suleriaaseq pillugu Ataatsimiititaliaaniimmat”**

Allannguutissatut siunnersuut siuliani allassimasoq Naalakkersuisut allannguutissatut siunnersuutaannit annertunerusutut isigineqarpoq, taamaattumillu Aningaasaqarnermut Ataatsimiititaliap allannguutissatut siunnersuutaa Inatsisartut ataatsimiittarfianni siulliullugu taasissutigineqassalluni.

Immikkoortut ataasiakkaat pillugit isumaliutissiisummi immikkoortuni 3.1.-3.4-mi aamma 3.6-imi erseqqinnerusumik nassuiaatit innersuusutigineqarput.

8. Ataatsimiititaliap inassuteqaatai

Aningaasaqarnermut Ataatsimiititaliap allannguutissatut siunnersuutaa **akuerineqassasoq ataatsimiititaliap isumaqatigiittup inassutigaa.**

Taama oqaaseqarluni isumaliutissiisummilu allassimasutut paasinnilluni ataatsimiititaliap siunnersuut aappasaaniigassanngortippaa.

Andreas Uldum, Siulittaasoq

Olga P. Berthelsen

Per Berthelsen

Aqqaluaq B. Egede

Siverth K. Heilmann

Naaja Nathanielsen

Finn Karlsen